6/2026, ŠT. 124

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

Biti na soncu

Svetloba kot temelj astrologije

Sončni festivali v tibetanskem budizmu

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

www.akropola.org

AKROPOLITANEC

JUNIJ 2026 | ŠT. 124

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo
www.akropola.org

Wolfova 8, 1000 Ljubljana
070 601 651, 059 78 02 11
info@akropola.org

Tyrševa 7, 2000 Maribor
040 709 955
maribor@akropola.org

Odpiralni čas:
ponedeljek–četrtek 18.00–22.00

Ime revije: *Akropolitanec*
Založnik: Kulturno društvo Nova Akropola, Wolfova 8, Ljubljana
Odgovorni urednik: Stjepan Palajsa
Uredništvo: Andrej Praček, *urednik,* Nija Androjna, *grafično oblikovanje,* Barbara Krasnik, *prevodi*
Leto, mesec in številka izdaje: junij 2026, št. 124, mesečnik
Kontaktni podatki: akropolitanec@akropola.org
ISSN 3023-9486

V TEJ ŠTEVILKI:

• PSIHOLOGIJA: BITI NA SONCU 5
• EZOTERIČNA ZNANOST: SVETLOBA KOT TEMELJ ASTROLOGIJE 7
• IZROČILO : SONČNI FESTIVALI V TIBETANSKEM BUDIZMU 9
• FOTOGRAFIJA: MOČ FOTOGRAFIJE FILO-FOTO NATEČAJ 11
• ZANIMIVOST: KOPERNIKANSKI OBRAT 13

BESEDA UREDNIKA

Svetloba, ki išče pot v življenje

Obstajajo ljudje, za katere rečemo, da v življenja drugih vnašajo svetlobo. S tem mislimo, da širijo vedrino, radost in smisel. Včasih jim pravimo, da so pravi sončki. Preprosto povedano: v njih prepoznamo dobre ljudi.

Toda pojem svetlobe ni prisoten le v sproščeni vsakodnevni rabi. Zanimivo je, da se svetloba tudi v filozofiji in mistiki pogosto povezuje z najvišjimi stanji človeka.

Platon je metaforiko svetlobe posebej razvil v povezavi z idejo Sonca v "Državi", kjer Sonce simbolizira najvišje Dobro. Kakor sonce omogoča vid, tako Dobro omogoča spoznanje. Svetloba je pri njem močna metafora za pogoj spoznanja.

Pozneje je Plotin, eden osrednjih predstavnikov neoplatonizma, razvil izrazito metafiziko svetlobe, emanacije in notranjega vzpona duše. Po njem mora človek odkriti, da prava svetloba ni zunaj, temveč v višjem izvoru, ki ga imenuje Eno.

Zunanje stvari so zanj le oddaljeni in bolj ali manj popačeni odsevi Enega. Zato bi Plotinov nauk lahko povzeli takole: ne glej samo stvari, ki jih osvetljuje svetloba; obrni se k samemu viru svetlobe. V tem smislu naj bi se duša odvračala od nižjih, čutnih, razpršenih in minljivih stvari ter se usmerjala k svojemu izvoru: najprej k Umu, nazadnje k Enemu.

Ta pogled je pozneje močno vplival na krščansko mistiko, zlasti na idejo notranjega razsvetljenja, očiščenja in vzpona duše k Bogu. Avguštin je prevzel nekatere neoplatonske poglede in jih krščansko preoblikoval: zanj izvor luči ni neosebno Dobro ali Eno, temveč osebni Bog. Pri Avguštinu iluminacija pomeni božansko razsvetlitev uma, ki človeku omogoča spoznanje resnice. Preprosto povedano: človek lahko spozna nespremenljive resnice, ker njegov razum razsvetljuje Bog.

Iluminacija torej pomeni, da nekaj višjega razsvetli človekov um.

Toda namen tega premisleka ni določiti, kaj je ta najvišji izvor svetlobe. Bolj nas zanima, kako se lahko nekaj od te svetlobe izrazi v človekovem vsakdanjem življenju.

Pomagajmo si s prispodobo in primerjajmo trojico duh–psiha–telo s trojico Sonce–atmosfera–Zemlja.

Pomembno je dopustiti svetlobi, da se spusti z neba na zemljo, oziroma, če to prenesemo na človeka, ustvariti pogoje, da se moč duha pretvori v dejanja. Toda pri tem spustu svetloba prečka nestabilen svet psihe, ki je nepredvidljiv in spremenljiv kakor vreme.

Sonce samo po sebi ni problem. V svojem ritmu sije ves čas. Njegova svetloba se ne prebije povsem do zemeljskih tal le takrat, ko jo zastrejo živahna vremenska dogajanja. Področje vremena lahko primerjamo z našo psiho: kadar je kaotična, ne dovoli, da bi to, kar je nad njo, prišlo do izraza.

Biti sonce za druge pomeni imeti urejeno psiho, ki ustvari pogoje, da se notranji žarki prebijejo navzven. To pomeni imeti dovolj umirjena čustva in dovolj jasen um, da se lahko zagonetni notranji človek izrazi skozi misli, besede in dejanja.

Povezava med obema svetovoma — med nebom in zemljo — se pokaže kot ključna.

Predstavljajmo si, da je psiha sestavljena iz neštetih drobnih zrcal. Vsako zrcalo predstavlja eno naših nagnjenj: željo, čustvo, misel, strah, spomin ali ideal. Kadar so ta zrcala obrnjena vsako v svojo smer, se svetloba razprši. Namesto jasnega žarka nastane motna svetloba, podobna oblaku.

Ko pa se naša pozornost usmeri navzgor in išče moč svetega, da bi jo prenesla v vsakdan, se začnejo ta notranja zrcala urejati okoli skupne osi. Takrat psiha ni več samo razpršen prostor vtisov in odzivov, temveč postane bolj prosojno in usmerjeno okolje. Skozi takšno psiho se lahko med duhom in telesom, med notranjim virom in konkretnimi dejanji, vzpostavi jasnejša povezava.

Če torej želimo, da se notranje sonce izrazi, se kot osrednji izziv pokaže urejanje psihe, da bi lahko vzpostavili vertikalno naravnanost.

Človek, ki ga v simbolnem smislu imenujemo razsvetljen, je po tem premisleku predvsem notranje urejen, uglašen in usmerjen k višjim načelom, ki jih skuša izražati v vsakdanjem življenju. Kdor je notranje presvetljen, ima jasno zavest in je sposoben svojo psiho prilagajati tako, da se ta jasnost izrazi tudi v njegovi okolici.

Takšna urejenost pa ni nekaj togega ali enkrat za vselej doseženega. Bolj je podobna uglaševanju z ritmi notranjega življenja in sveta, ki nas obdaja.

Naše notranje sonce ima svoje ritme. Diha in utripa kakor vse živo. Spoznati te ritme in se z njimi uskladiti pomeni postati prijatelj samemu sebi in svojemu okolju. Tedaj se med vsemi bitji in stvarmi začne razkrivati povezava — in mnogotero se, vsaj na trenutke, pokaže kot Eno.

Andrej Praček, *urednik*

Filo-Foto
Mednarodni fotografski natečaj

Ponavljajoči se vzorci v življenju (narava in človeštvo)

Prijave od 15. junija

https://philophoto.org/

Vesela fizika na Art kampu
2.-4. julij 2026 – Mestni park Maribor

PSIHOLOŠKA DELAVNICA

Umetnost reševanja konfliktov

7. 7. 2026 od 18. do 20.30
Wolfova 8, Ljubljana

PREDAVANJE

Joga in filozofija

Dve poti, ista zahteva:
spoznaj sebe, vladaj sebi

20. avgust 2026 ob 19.00
Wolfova 8, Ljubljana

BITI NA SONCU

DELIA STEINBERG GUZMÁN

Ljudje, ki smo tako nagnjeni k sledenju modam, ki nam jih vsiljujejo konvencije in družbene navade, bi se morali naučiti ravnati po modi, ki bi nam koristila v smislu večjega realizma in naravnosti. Mislim na to, da bi se uglasili z modo letnih časov, z ritmom, ki ga določa prav Narava.

S tem ne želimo odkriti ničesar novega; stare civilizacije so častile te letne cikle ne le zaradi preproste miselnosti, temveč zaradi poznavanja temeljnih zakonov življenjskih ritmov.

Resnica je, da večina ljudi nezavedno, ne da bi se tega namenoma lotila, časti sonce. Če to ni religiozni kult v arhaičnem smislu, je profani in sodobni kult, pri katerem se ne ustavljamo preveč ob metafizičnih značilnostih sijočega nebesnega telesa, temveč zadostuje, da cenimo njegove očitne materialne učinke. Pojavi se potreba po tem, da zapustimo zaprte prostore, da uživamo na prostem, da "smo na soncu". Morske plaže, reke, potoki in bazeni dobijo posebno privlačnost, v kateri se združujejo lastne moči voda in tista zelo posebna moč sonca.

Biti na soncu pomeni biti v svetlobi; pomeni odvreči ne le oblačila, temveč še posebej stare in iztrošene psihološke prvine. Poletje, ki se začenja, s seboj prinaša jasno željo po začetku nečesa novega, po oblikovanju načrtov za bližnjo in daljno prihodnost, po opuščanju žalosti in bolečin, da bi naredili prostor novim pozitivnim občutjem.

Sonce izboljša videz vseh stvari, saj jim posodi del svojega izjemnega sijaja. Zato se nam vse zdi lepo in sposobni smo se ustaviti ter opazovati tisto, kar smo sicer videli vsak dan, a tega nikoli nismo zaznali tako jasno. Ulica naše vsakdanje rutine je drugačna, drugačni so tudi obrazi ljudi, s katerimi delimo ure in ure dela ter druženja. Drevesa so dejansko drugačna – čeprav korenina ostaja ista – in ozračje se napolni z novimi zvoki, celo z glasovi tistih ptic, ki v velikem mestu pogosto ostanejo neopažene, a nam s svojim žvrgolenjem skušajo povedati, da se je v Naravi nekaj spremenilo.

Poletje spodbuja prijateljstva in zaupne pogovore ter naklanja nekaj, kar bi lahko imenovali zrelost, podobno kakor pri sadovih zemlje. V ljudeh je neka vedrina, ki ne izvira samo iz počitnic, temveč iz celotnega ritma našega okolja. Večja je

BITI NA SONCU POMENI BITI V SVETLOBI; POMENI ODVREČI NE LE OBLAČILA, TEMVEČ ŠE POSEBEJ STARE IN IZTROŠENE PSIHOLOŠKE PRVINE. POLETJE, KI SE ZAČENJA, S SEBOJ PRINAŠA JASNO ŽELJO PO ZAČETKU NEČESA NOVEGA ...

sposobnost dajanja, pomoči tistemu, ki jo potrebuje, veselja s tistim, ki se veseli, in trpljenja s tistim, ki trpi.

Zato je filozofsko predlagati in sprejeti to novo modo, ki se spreminja, ne da bi se spremenila, in podpira, ne da bi motila cikle življenja. Filozofsko je biti v modi poletja. To pomeni sleči stare kože, odvreči prvine izrabljenih izkušenj in se usmeriti k novim možnostim delovanja in notranje uresničitve. To pomeni naravnati se na konstruktivno in vedro razpoloženje, zrelo kakor sadovi Narave.

Biti s poletjem pomeni prepoznati prednosti svetlobe, vaditi notranje razjasnjevanje, spoznavanje samega sebe in drugih, častiti resnico in iskrenost ter živeti tako, kakor da bi bil naš jaz prosojen sončnim žarkom. Sprejeti to modo za filozofa pomeni zavezati se k razmisleku, izbrati svoje najboljše vrline in skrbno načrtovati setev prihodnje zime, da nobena bilka ne bi zrasla naključno v človeških brazdah. Pomeni stegovati roke in srce k drugim ter krepiti trajne vezi. Pomeni dvigniti oči in prepoznati veliki čudež, ki ga živi Narava in ki ga zato lahko živi tudi vsak izmed nas, kolikor v njem sodelujemo.

Poletje je življenje.

In filozof, ki ljubi Modrost, ki jo išče v vsakem kotičku izkušnje, ljubi tudi Življenje, ga prepoznava, mu služi in hodi skupaj z njim proti novim in varnim obzorjem.

SVETLOBA KOT TEMELJ ASTROLOGIJE

AGOSTINO DOMINICI

Iskanje reda v obstoju je zagotovo bila že od nekdaj ena od človekovih primarnih potreb. Zgodovina astronomije in astrologije lahko to resnico potrdi. Pravzaprav so ljudje z opazovanjem in preučevanjem neba in njegovih nebesnih pojavov vedno izražali hrepenenje po *kozmosu* (redu vesolja), kraljestvu miru, harmonije in *svetlobe*. Tak pristop k obstoju je očiten tudi, ko pogledamo tradicionalno astrologijo, disciplino, ki počasi ponovno pridobiva priljubljenost. Žal smo danes zaradi sodobnega načina življenja izgubili ta opazovalni element in različne premisleke, ki izhajajo iz njega. In ker smo se umaknili od premišljevanja in doživljanja nekaterih primarnih resnic narave, kot je izkušnja nočnega neba, je sodobna astrologija postala preveč intelektualizirana in psihologizirana.

Vrnitev h koreninam astrologije nas ne bi smela presenetiti, še posebej, če upoštevamo stanje kaotičnega življenja, v katerem prebivamo danes. Tradicionalna astrologija lahko poudari koncepte *svetlobe, svetilnosti, vidnosti, odboja svetlobe* ter njihove fizične in metafizične posledice, in to želim izpostaviti v tem kratkem članku.

V antiki so svetlobo razumeli kot prvotni vir ustvarjalne in božanske moči, zato ne bi bilo pretirano reči, da celoten temelj astrologije ni nič drugega kot *zgodba o svetlobi.*

PREDEN SO BILA POVEZANA Z RAZLIČNIMI BOGOVI, SO BILA IMENA PETIH TRADICIONALNIH PLANETOV, POZNANA PO BESEDAH, POVEZANIH S SVETLOBO.

"Astrologija preučuje izražanje in razlikovanje svetlobnih odnosov, kot jih je mogoče opaziti na nebu in v rojstni karti," pravi M. Ofek. Vsi astronomi-astrologi preteklosti so razmišljali v tem duhu. V Egiptu so verjeli, da sta osebna usoda in namen prepletena s kozmičnim redom in gibanjem nebesnih teles. V starodavni Indiji pa so hindujsko astrologijo imenovali *jyotisha* iz korena *jyót* (svetloba).

Zelo nenavadno je, da so bila vsa starodavna imena petih tradicionalnih planetov, preden so bila povezana z različnimi bogovi, znana po besedah, povezanih s svetlobo. Tako imamo: Saturn ali *Phaenon*, "sijoči", Jupiter ali *Phaethon*, "žareči", Mars ali *Pyroeis*, "ognjeni", Venera ali *Phosphoros*, "nosilec svetlobe" in Merkur ali *Stilbon*, "bleščeči". Astrološki jezik ima svojo osnovo v preučevanju tistih premikajočih se ali fiksnih svetlobnih pik (tj. planetov ali zvezd), ki se pojavljajo na nočnem nebu. Starodavnemu človeku je njihovo

redno in predvidljivo gibanje skupaj s sijajem prineslo tisti občutek reda in harmonije, po katerem človek še vedno hrepeni.

Astrološki koncepti in tehnike so močno zakoreninjeni v močni simboliki Sonca, z njegovo svetlobo in energijo, ki nenehno rojeva dnevne in letne cikle. Zaradi tega posebnega poudarka na konceptu svetlobe sta Sonce in luna (v starodavni astrologiji imenovani *luči* ali *nebesni svetili*), najsvetlejša objekta na nebu, igrala najpomembnejšo vlogo v vsaki astrološki interpretaciji. Klasični planeti so bili razdeljeni na dve ločini ali frakciji: diurno oz. dnevno in nokturno oz. nočno. Dnevna ločina vlada podnevi, ko je Sonce nad obzorjem, nočna pa, ko je Sonce pod obzorjem. Ko v karti vlada dnevna ločina, jo astrologi imenujejo dnevna karta, ko vlada nočna, pa nočna karta.

V filozofskem smislu Sonce s svojo svetlobo nosi vsa potencialna semena življenja v celoten sončni sistem, vključno z Zemljo. Planeti postanejo ambasadorji, glasniki in kanali te sončne svetlobe.

Ta starodavna *doktrina ločin* razkriva nenehno ponavljajočo se interakcijo moške in ženske polarnosti: svetlobe in teme, dneva in noči, vidnega in nevidnega, zavestnega in nezavednega, objektivnega in subjektivnega, dejavnosti in dovzetnosti, racionalnosti in domišljije itd.

Za astrologa je lahko pogled na rojstno karto in njeno ustrezno astronomsko sliko zgovoren v smislu svetlobnih odnosov. Razumevanje na primer, kateri planeti so nevidni (pod obzorjem), kateri so vidni (nad obzorjem), vzhajajoči, kulminirajoči ali zahajajoči, doda življenje interpretaciji karte. Oglejmo si zdaj še nekaj astroloških pojmov in kako se vsi nanašajo na to paradigmo *svetlobe*.

Za tropski zodiak lahko rečemo, da je temelj zahodne astrologije. Kaj pa sploh je zodiak? Gre za odnos med Soncem in Zemljo, ponavljajoč se odnos, v katerem so poudarjene različne stopnje sončne svetlobe. Dvanajst različnih lastnosti sončne svetlobe, ki se odvijajo v letnem ciklu in prinašajo različne življenjske pogoje v biosfero in njene prebivalce. V filozofskem smislu Sonce s svojo svetlobo nosi vsa potencialna semena življenja v celoten sončni sistem, vključno z Zemljo. Planeti postanejo ambasadorji, glasniki in kanali te sončne svetlobe. S preučevanjem planetarnih konfiguracij (tj. astroloških vidikov) lahko astrolog vidi, kako se ta sončni potencial lahko uresniči v življenju.

Sonce je vse – je vladar vsega. Toda vsak drugi planet do neke mere bodisi sodeluje bodisi nasprotuje njegovemu delu. Planeti lahko odražajo, posredujejo, lahko pa tudi ovirajo življenjsko porajajočo moč te svetlobe. Ko pogledamo tradicionalna zodiakalna vladanja, vidimo, kako sta obe *luči* (ki vladata znamenjema leva in raka) v opoziciji s Saturnom (ki vlada zimskima znamenjema kozoroga in vodnarja). Saturn, "rojen" v najhladnejših mesecih leta, je antagonist (tisti, ki jemlje življenje) sončne svetlobe, ki se rodi v najtoplejšem letnem času. Zanimivo je, da se s prostim očesom zdi, da Saturn oddaja pepelnato, sivkasto svetlobo, medtem ko Mars oddaja rdečkasto. Ta preprosta opazovalna dejstva so morala prispevati tudi k negativnim lastnostim, ki so jih starodavni dali tema dvema planetoma, imenovanima večji in manjši zlohotnik.

Govoril sem o zodiaku, svetilih in planetarnih aspektih v povezavi s sončno svetlobo. Kaj pa astrološke hiše? No, celoten sistem *razdelitve hiš* se nanaša tudi na svetlobo. Ko se Zemlja vrti okoli svoje osi, se spreminja odnos s sončno svetlobo. *Ascendent*, ki povzroči delitev celotnega sistema hiš, je točka, kjer Sonce vzhaja. Ko se zbudimo, se zavemo svoje okolice. MC (*Medium Coeli)* je točka, kjer sončna in naša notranja moč dosežeta vrhunec in postaneta opazni. *Descendent* je točka, kjer Sonce zaide, naša individualna moč upade in se vključi v "drugega". Končno je *Imum Coeli* najnižja točka pod obzorjem, kjer tako samozavedanje kot moč Sonca (simbol zavesti) delujeta, kot bi zaspali.

Skratka, razumevanje pomena svetlobe v starodavni astrologiji ponuja vpogled v zapleteno mrežo simbolike in kozmične filozofije, ki je oblikovala temelje te starodavne prakse. Ta nebesna svetilnost ni osvetljevala le nočnega neba, ampak tudi pot človeške usode.

SONČNI FESTIVALI V TIBETANSKEM BUDIZMU

GIULIA GIACCO

Značilnosti poletnega solsticija: mirnost, svetloba, jasnost, odprtost, toplina in obilje, so v marsičem vzporedne z dejavniki razsvetljenja v Budovih naukih. Vendar pa budizem nima praznovanja okoli poletnega solsticija. Praznovanja poletnega solsticija se ne ujemajo dobro s konceptom srednje poti. Eden od razlogov, zakaj je bil poletni solsticij zgodovinsko gledano čas praznovanja in veselja, je nedvomno povezan s količino prejete sončne svetlobe. Solsticij zaznamuje najdaljši dan v letu, poletje pa je čas večje sproščenosti in preobilja, kar ponazarja izbruh svetlobe in želja po gibanju in bivanju zunaj, da bi nadoknadili čas, izgubljen med temno, hladno in dolgo zimo.

Vendar pa je poletje lahko tudi čas apatije, nedejavnosti, prikrite, a naraščajoče tesnobe, ko je dosežen vrhunec sončne svetlobe in je sonce do zdaj že obrnilo svojo pot. Navidezna povezava poletnega solsticija in poletja s telesno reakcijo na naravne okoliščine vremena se lahko z budističnega vidika zdi povezana z utelešenim in ne z notranjim življenjem. Gre za precej relativno obliko razsvetljenja, če lahko tako rečemo.

Dejanja, ki se izvajajo med Saka Dawo in sončnimi festivali, lahko razumemo kot ponovno osredotočanje izkušenj v časih predanosti in povezave s svetim, kar se odraža v načinu izražanja dejanj v svetu.

Vse kulture ne uporabljajo koledarja, ki temelji na soncu. V mahajanskih budističnih tradicijah, ki temeljijo na lunarnem mesecu, je pri določanju in praznovanju sončnih festivalov pomemben odnos med soncem in luno. Budistična tradicija spodbuja k prepoznavanju minljivosti vsega, kar se manifestira, kar je odraz zakona cikličnosti. Vsak sveti praznik v mesecu, ki sledi utripu luninih men, priznava to cikličnost, hkrati pa slavi fizično in metafizično razsvetljenje. Ob polni luni sta sonce in luna v popolni opoziciji in je luna v celoti osvetljena s sončno svetlobo. Zato obdobja polne lune imenujejo sončni festivali ali festivali sončnega ognja, ki trajajo pet dni – dva dni pred samim dnevom lunacije in dva dni po njej.

Najsvetejši med mesečnimi sončnimi festivali pade na četrti mesec tibetanskega koledarja in se imenuje Saka Dawa. Praznovanja dosežejo vrhunec na 15. lunin dan (polna luna), ki je povezan s tremi glavnimi dogodki v Budovem

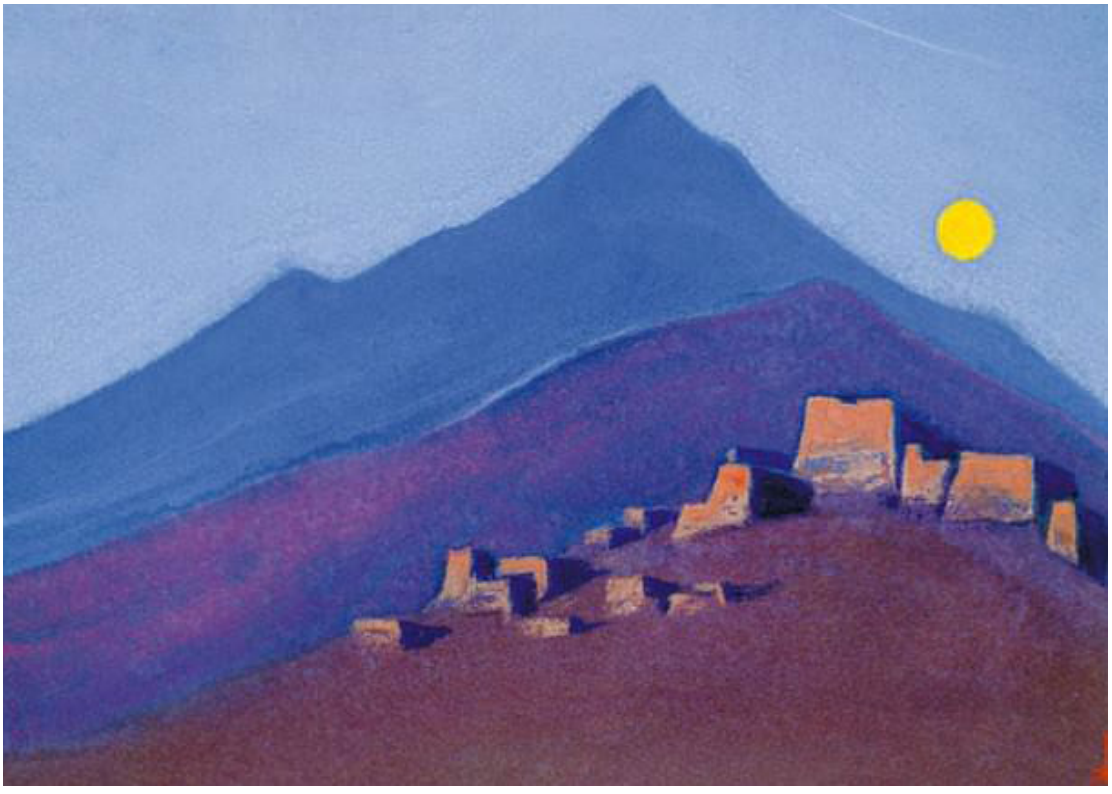
življenju – njegovim rojstvom, razsvetljenjem v noči polne lune in njegovo parinirvano (smrtjo). Saka Dawa se običajno praznuje med aprilom in majem, v prestopnih letih pa med majem in junijem. Tibetanski budisti verjamejo, da v tem obdobju lahko naberejo ogromno duhovnih zaslug in očiščenja s pomočjo izvajanja dobrih dejanj. Ta hvalevredna dejanja se vrtijo okoli zgodnjih naukov Sile (morale), Dane (radodarnosti) in Bhavane (meditacije). Ker je dan polne lune najsvetejši, se ta dejanja izvajajo z večjo mero pozornosti in navdušenja.

Dejanja, ki se izvajajo med Saka Dawo in sončnimi festivali, lahko razumemo kot ponovno osredotočanje izkušenj v časih predanosti in povezave s svetim, kar se odraža v načinu izražanja dejanj v svetu. Čas po vrhuncu svetlobe (poletja v naših sončnih koledarjih) je čas za utrjevanje tega, kar je bilo pridobljeno v smislu spoznanj med temi dejanji, čas žetve sadov notranjega dela s prisotnostjo in odprtostjo, značilno za čas navideznega mirovanja.

Kot smo že opazili, je poleti veliko zunanjih dejavnikov, ki lahko predstavljajo trenutek razpršenosti. Ko se zunanji in notranji prostor, v katerem živimo, širi in od nas zahteva več pozornosti in sočutja, nam lahko naša notranja svetloba pomaga krmariti z dostojanstvom in sprejemanjem, hkrati pa vemo, da topli dnevi in sončna svetloba prihajajo in odhajajo. To je čas integracije in uporabe naučenega v vseh dejavnostih, hkrati pa gledamo ven, stopimo iz svojih skrbi, medtem ko smo skupaj, doživljamo nekaj večjega od nas samih. Časi svetlobe nam pomagajo, da se ponovno osredotočimo, razmislimo, vidimo jasno, neposredno, brez sodb v svoje sence. Tako kot kmetje poleti shranjujejo pridelke za preostanek leta, lahko tudi mi shranimo tisto, kar smo pridobili z osebnimi prizadevanji in zaslugami, in do tega dostopamo, ko potrebujemo perspektivo in se povežemo z bistvom stvari v temnejših obdobjih naše duše.

Lahko se obrnemo na svoje notranje "zaloge pridelkov", da pridobimo samozavest in spoznamo, da sposobnost razsvetljenja, da postanemo Buda, obstaja v vsakem posamezniku, ne glede na čas v mesecu ali letu, količino sončne svetlobe ali temperaturo. Svetloba je vedno prisotna, pa naj bo to dan ali noč, zima ali poletje: nikoli ne izgine. Z njo se moramo zavestno povezati in jo znati izraziti. Vir, dejavnik svetlobe, naše sonce, naša polna luna, je v nas. Poletni solsticij in sončni festivali so le ciklični opomniki, ki jih je narava nastavila v naše osebne in kolektivne koledarje.

ČASI SVETLOBE NAM POMAGAJO, DA SE PONOVNO OSREDOTOČIMO, RAZMISLIMO, VIDIMO JASNO, NEPOSREDNO, BREZ SODB V SVOJE SENCE. TAKO KOT KMETJE POLETI SHRANJUJEJO PRIDELKE ZA PREOSTANEK LETA, LAHKO TUDI MI SHRANIMO TISTO, KAR SMO PRIDOBILI Z OSEBNIMI PRIZADEVANJI IN ZASLUGAMI.

N. ROERICH:
TIBET OB POLNI LUNI

MOČ FOTOGRAFIJE

TOM MORAN

Fotografija je proces ustvarjanja slik, ki je star manj kot 200 let. Vendar si v času njenega izuma nihče ni mogel predstavljati vpliva, ki ga bo imela na svetovno prebivalstvo in tega, da bo postala oblika komunikacije, ki bi se po svoji univerzalnosti lahko kosala z uporabo angleščine.

Kaj nas obseda pri snemanju različice tega, kar smo videli, in njenem prikazovanju nekomu drugemu? In kaj nas sili, da te slike cenimo povsem drugače, kot bi cenili subjekt slike, če bi ga videli v živo (in ga ne bi sami fotografirali)? Ko nekaj postane nekaj fotografiranega, kar lahko pove močno zgodbo v univerzalnem jeziku, pride do preobrazbe. Kako se to zgodi?

Prvi subtilni, a pomemben vidik te preobrazbe je, da obstaja čas pred in po vsaki sliki. Vedno pa obstaja tudi fotograf, ki je bil odgovoren za izbiro natančne točke na časovnici, ki jo vidimo. Poleg tega je fotograf odgovoren tudi za to, kaj vidimo in česa ne. Vse, na kar kamera ni bila usmerjena, je bilo prav tako prisotno v tistem trenutku. Zanimivo je torej, da je nevidno prav tako pomembno kot vidno.

Drugi del preobrazbe je, da je fotografijo mogoče estetsko oceniti. Nekatere fotografije so nam bolj všeč kot druge. Vsebina je ena stvar, vsi pa imamo predstavo o tem, kaj naredi fotografijo lepo ali kaj naredi eno fotografijo lepšo od druge. Všeč nam je prijetna kompozicija in čeprav bi večina ljudi težko razložila, kaj je dobra in kaj slaba kompozicija, na splošno obstaja soglasje o tem, kaj je dobro in kaj slabo. Kot da bi v vseh nas obstajalo harmonično razmerje, po katerem ocenjujemo slike.

Všeč nam je tudi svetloba. Svetloba je seveda način, kako so fotografije narejene in kako vidimo. Vendar svetlobe ne bi videli, če ne bi bilo senc, odboja in loma. Čista svetloba nas bo zaslepila. Na srečo naša atmosfera odbija, lomi in na koncu zmanjša moč sonca na raven, pri kateri lahko vidimo. Sence nam omogočajo, da vidimo podrobnosti, odnos med svetlimi in temnimi območji, gostoto in snov površin. Vidimo lahko le s svetlobo in senco, fotografija pa je odraz in opomnik tega univerzalnega načela.

Za fotografske podobe lahko rečemo, da spodbujajo naše ideje o nekaterih arhetipih. Harmonijo in sorazmerje lahko cenimo v kompoziciji. Lepoto in umetnost lahko cenimo v premišljevanju o odločitvah, ki jih je fotograf sprejel pri fotografiranju. Prav tako lahko svoj svet opazujemo v vzvišenem stanju odmaknjenosti, ko ga gledamo skozi fotografijo. Vidimo lahko več in smo na več mestih, saj nas fotografija popelje po svetu, v in iz življenj in razmer drugih ljudi. To je bistvena preobrazba fotografije – da nas ima sposobnost preobraziti.

Filo-Foto
Mednarodni fotografski natečaj

Tema 2026:
Ponavljajoči se vzorci v življenju (narava in človeštvo)

Prijave od 15. junija 2026.

UMETNIŠKI KONCEPT

Kjer se filozofija sreča s fotografijo

Filo-foto je ustvarjalni prostor, kjer se srečajo ideje in podobe. Ne gre za to, da bi ena razlagala drugo, temveč za dialog, ki se porodi med njima.

Fotografija ujame trenutek v času. Filozofija nas vabi, da se ustavimo in premislimo. Skupaj odpirata okno med tem, kar vidimo, in tem, kar razumemo — med občutjem in mislijo.

S Filo-foto vabimo fotografe, da ustvarijo podobe, ki prebujajo radovednost, razmislek in čudenje. Ne gre le za to, da posnamemo fotografijo — temveč za raziskovanje globljega pomena, ki se skriva za njo.

Pridružite se nam na tej poti odkrivanja in delite svojo vizijo. Oddajte svoje delo in postanite del skupnosti, ki skozi objektiv povezuje misel in ustvarjalnost.

Tema 2025: Od teme k svetlobi

Kopernikanski obrat

Izraz kopernikanski obrat označuje temeljno spremembo v načinu razumevanja sveta. Pojem izvira iz znanstvenega preobrata, ki ga je v 16. stoletju povzročil poljski astronom Nikolaj Kopernik. Do takrat je prevladovalo prepričanje, da je Zemlja središče vesolja in da se vse nebesne krogle vrtijo okoli nje. Kopernik pa je pokazal, da je resnica povsem nasprotna: Zemlja in planeti krožijo okoli Sonca.

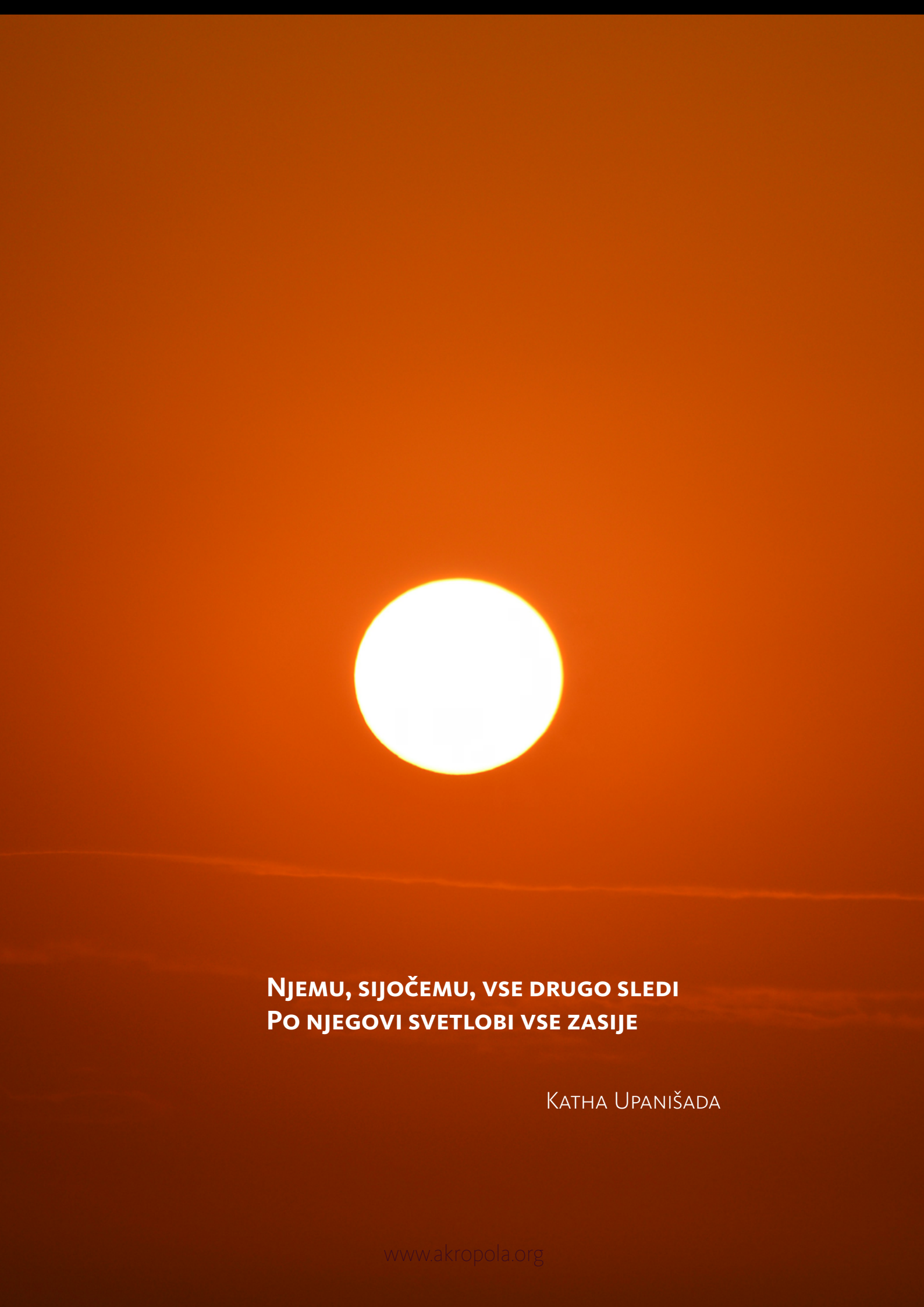
Ta sprememba ni bila le znanstvena, temveč tudi simbolna – človek je izgubil svoje »privilegirano« mesto v vesolju. Od takrat naprej izraz uporabljamo v prenesenem pomenu, kadar pride do radikalne spremembe pogleda, ki preobrne naše razumevanje stvari.

V filozofiji je izraz najbolj znan pri Immanuelu Kantu, ki je govoril o »kopernikanskem obratu v mišljenju«. Kant je menil, da predmeti spoznanja niso takšni, kot so sami po sebi, temveč jih zaznavamo skozi strukture našega razuma. Namesto da bi se človek prilagajal predmetom, se predmeti kažejo tako, kot jih oblikuje človeški um.

Primer iz znanosti: Predstavljaj si, da si vse življenje mislil, da se sonce »premika« po nebu – vzhaja na vzhodu in zahaja na zahodu. Potem pa izveš, da se v resnici ne premika sonce, ampak se vrti Zemlja. To je čisti kopernikanski obrat – svet ostane isti, toda tvoj pogled nanj se popolnoma spremeni.

Primer iz vsakdanjega življenja: Dolgo časa so ljudje mislili, da je sreča nekaj zunaj nas (denar, uspeh, stvari, slava). Danes pa psihologija vse bolj kaže, da je sreča odvisna od našega notranjega doživljanja. To je prav tako kopernikanski obrat – sprememba, ki nas prisili, da na znane stvari pogledamo z nove perspektive.

Kopernikanski obrat torej pomeni trenutek, ko se naše razumevanje sveta obrne na glavo in se pojavi povsem nov pogled na resničnost.

Njemu, sijočemu, vse drugo sledi
Po njegovi svetlobi vse zasije

Katha Upanišada